



جمهوری اسلامی ایران

وزارت آموزش و پرورش

معاونت آموزش متوسطه

دفتر آموزش دوره اول متوسطه

## شیوه نامه

# برگزاری جشنواره نوآوری در فرایند

# آموزش و یادگیری

«با تاکید بر روش‌های تدریس تلفیقی و مسئله محور»

## در مدارس دوره اول متوسطه کشور

واحد برنامه‌ریزی گروه‌های آموزشی

سال تحصیلی ۹۸-۹۷

## باسمه تعالی

### مقدمه و ضرورت

با توجه به تحولات جهانی در عرصه آموزش و یادگیری و نقش تحول آفرین آموزش و پرورش در تربیت متوازن و همه جانبه دانش آموزان، زمینه سازی برای تولید ایده ها و روش های نو و بکارگیری آن ها در برنامه ها و فعالیت های آموزشی و تربیتی مدارس الزام آور می شود. آموزش و پرورش برای رسیدن به این جایگاه، جهت تربیت نسلی مومن، خداجو، مسئولیت پذیر، پژوهشگر، خلاق، نوآور، مولد علم و ... نیازمند بهره گیری از معلمان توانمند، خردورز، پژوهش محور و طالب علم است.

بر این اساس توجه به بخشی از چرخش های تحولی در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش مبنی بر چرخش از دانش آموز منفعل در کلاس درس به متری فعال در محیط های تربیتی و نیز چرخش از روش های خشک فردی و انعطاف ناپذیر به روش های خلاق، فعال و گروهی؛ می طلبد با اجرای برنامه های موثر نسبت به تغییر روش های تدریس و تسهیل فرایند یادگیری دانش آموزان اقدام لازم بعمل آید.

نظر به اهمیت و ضرورت نوآوری در فرایند آموزش و یادگیری و به استناد بند ۲ (کیفیت بخشی به آموزش های دوره متوسطه) مجموعه راهبردها، سیاست های اجرایی و برنامه های حوزه ستادی در سال ۹۷ ابلاغی وزارت متبوع به شماره ۴۲۸۵۲ - ۹۷/۰۳/۱۳ و در راستای عملیاتی نمودن زیر معیار یک از معیار چهار، محور سه توسعه مشارکت کارکنان مبنی بر شرکت کارکنان در جشنواره ها، مسابقات، همایش ها کنفرانس ها و ... و همچنین تحقق محور هفت استقرار نظام یاددهی - یادگیری برنامه تعالی مدیریت مدرسه، "جشنواره نوآوری در فرایند آموزش و یادگیری" با تاکید بر روش های تدریس تلفیقی و مسئله محور در اهداف و محورهای زیر جهت اجرا ابلاغ می گردد:

### اهداف

- کیفیت بخشی به فرایند آموزش و یادگیری
- آشنایی با روش های تدریس تلفیقی / حل مسئله مبتنی بر رویکردهای برنامه درسی ملی
- شناسایی، تبادل و ترویج روش های خلاق و نوآور در فرایند آموزش و یادگیری

### محورهای جشنواره نوآوری های آموزش و یادگیری

- نوآوری در تولید و بکارگیری رسانه های پرشمار
- نوآوری در سنجش تکوینی با تاکید بر سنجش عملکردی
- نوآوری در روش های مشارکت اولیای دانش آموزان در فرایند یادگیری

## رویکردهای مورد تاکید جشنواره

- ترویج فرهنگ کار تیمی و مشارکتی
- توجه به نشاط و انگیزه در فرایند آموزش و یادگیری
- توجه به فرهنگ حفظ محیط زیست
- تحکیم هویت اسلامی- ایرانی
- توجه به فرهنگ کار و کارآفرینی

## مخاطبین

تمامی دبیران دوره اول متوسطه مدارس (عادی، نمونه دولتی، استعدادهای درخشان، غیر دولتی و ...) می‌توانند با تشکیل تیم‌های ۲ یا ۳ نفره در جشنواره فوق شرکت نمایند.

تبصره:

- ۱- دبیران مدارس غیردولتی نیز با تاکید بر این که رابطه حقوقی با آموزش و پرورش ندارند می‌توانند در جشنواره شرکت نمایند.
- ۲- دبیرانی که در سال تحصیلی گذشته رتبه اول کشوری جشنواره را کسب کرده‌اند یک سال توقف خواهند داشت و پیشنهاد می‌شود با صلاحدید استان در سال تحصیلی جاری به عنوان راهنما و داور جشنواره با استان همکاری نمایند.

## کمیته برنامه‌ریزی و هماهنگی استان و منطقه

### اعضا:

مدیرکل آموزش و پرورش (رئیس کمیته)؛ معاون آموزش متوسطه (دبیر کمیته)؛ معاون توسعه مدیریت و پشتیبانی؛ رئیس اداره تکنولوژی و گروه‌های آموزشی؛ رئیس اداره آموزش دوره اول متوسطه؛ رئیس گروه تحلیل محتوای آموزشی و پرورشی؛ سرگروه‌های دروس؛ نماینده دانشگاه فرهنگیان؛ افراد صاحب‌نظر و مطلع «عنداللزوم»؛ مسئول روابط عمومی

### وظایف:

- برگزاری جلسات توجیهی برای مسئولین گروه‌های آموزشی نواحی و مناطق
- برگزاری جلسات توجیهی - آموزشی ویژه سرگروه‌های درسی استان و مناطق
- برگزاری جلسات توجیهی - آموزشی ویژه دبیران و مدیران و معاونین آموزشی مدارس
- تکثیر و نصب پوستر در کلیه مدارس دوره اول و ادارات آموزش و پرورش
- تشکیل تیم‌های ارزیابی و داوری و بررسی فیلم‌های ارائه شده و طراحی آموزشی بر اساس فرم داوری
- ارسال نتایج داوری و آثار برگزیده به دبیرخانه نوآوری در موعد مقرر
- برگزاری جشنواره استانی بر اساس مدل کشوری
- مستندسازی مراحل مختلف جشنواره به صورت نوشتاری و تصویری

- اطلاع رسانی موثر و انجام تمهیدات لازم برای تشویق مدیران و دبیران مناطق و مدارس فعال و موفق در جشنواره
  - نظارت بر حسن اجرای جشنواره
  - اشاعه دستاوردهای جشنواره
  - ارسال گزارش از فرآیند اجرا به دفتر آموزش دوره اول متوسطه
- \*توجه:** واحد تکنولوژی و گروه‌های آموزشی زیر نظر معاونت آموزش متوسطه و با جلب مشارکت تمامی اعضای کمیته برنامه‌ریزی و هماهنگی استان و منطقه به ویژه مسئول آموزش دوره اول متوسطه، مدیریت و هدایت طرح را عهده‌دار خواهد بود.

## **فرایند اجرا**

### **الف: طراحی و تدوین**

در این بخش تیم‌های شرکت کننده، نوآوری در محور انتخابی خود را از طریق طراحی آموزشی درس مورد نظرشان با رویکرد روش‌های تدریس تلفیقی و مسئله محور (مطابق نمونه برگ شماره ۱)، ارائه می‌نمایند.

**\*توجه:** ادبیات بومی با درس‌های آزاد در کتاب فارسی متوسطه اول، فرصت مناسبی است برای دبیران ادبیات فارسی تا تالیف بخشی از کتاب را عهده‌دار باشند. بر این اساس آنان می‌توانند محور انتخابی جشنواره را از طریق محتوای تالیفی خود ارائه نمایند.

## نمون برگ شماره ۱

### "چارچوب طراحی آموزشی با رویکرد روش‌های تدریس تلفیقی و مسئله محور"

موضوع تدریس و نوآوری:	محور انتخابی:	نام درس: نام و نام خانوادگی اعضای تیم:
- اهداف و انتظارات یادگیری:		
- پیش دانسته‌ها و سنجش آغازین:		
- تدارک فرصت‌های متنوع یادگیری:		
- اجرای تدریس:		
در طراحی و پیش بینی فعالیت‌های آموزشی انتظار می‌رود موارد زیر در نظر گرفته شود:		
✓ کاوش و پژوهش در کلاس درس ✓ تعامل و هم اندیشی (دانش‌آموزان با یکدیگر و با معلم) ✓ دست‌ورزی و بکارگیری فناوری ✓ ارتباط موضوع درس با عرصه‌های (خدا، خلق، خلقت و خود) ✓ بکارگیری سنجش تکوینی در جریان تدریس و یادگیری. (با تاکید بر سنجش عملکرد)		
زمان‌بندی	نقش تسهیل‌گری معلم	فعالیت‌های آموزشی
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	- تکالیف و فعالیت‌های خارج از کلاس (با تاکید بر تکالیف تمرینی، پروژه‌ای، پژوهشی و ..)	
	- سنجش پایانی (با تاکید بر سنجش عملکردی)	

## راهنمای تکمیل طراحی آموزشی

طراحی آموزشی به منزله ترسیم سفری است از مبدا به مقصد. مسیری که یادگیرنده در فرایند یادگیری باید بییماید و فعالیت‌های یادگیری را که در مجموع به رشد دانش آموز منجر می‌شود، تعیین نماید.

در طراحی آموزشی باید به موارد زیر توجه کرد:

۱- بر اساس مفاهیم و محتوای هر یک از دروس در هر یک از برنامه‌های درسی اهداف یادگیری با تاکید بر شایستگی‌های مورد انتظار درس مربوطه نوشته می‌شود.

عناصر شایستگی‌ها	صلاحیت‌های یادگیری
تفکر و تعقل	تخیل، حل مسئله، تفکر انتقادی، ابداع و خلق، تفکر سیستمی، پرسش‌گری، کاوش‌گری، هدایت مشاهدات، تحلیل، قضاوت براساس شواهد، تصمیم‌گیری، قضاوت براساس نظام معیار (تعقل)، تأمل در خود، خود ارزش‌یابی بر اساس نظام معیار
ایمان و باور	نگرش توحیدی، کرامت و قدرت اراده و انتخاب انسان، ارزشمندی تفکر و تعقل، ارزشمندی مخلوقات، هدفمندی خلقت، ارزشمندی علم و علم‌جویی، ارزشمندی نهاد خانواده، وطن‌دوستی
علم	کشف جهان به عنوان فعل خداوند، خودآگاهی، فرهنگ و هویت
کار و عمل	یادگیری مستمر، خود مدیریتی، انجام واجبات و ترک محرمات، مشارکت، همیاری، مهارت کار با دیگران، مهارت‌های ارتباطی، مهارت رهبری، مطالعه و پژوهش، استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات، تولید محصول، کارآفرین و مقتصد، سالم و بانشاط بودن، بااراده و امیدوار بودن
اخلاق و آداب	حفظ و پالایش انگیزه‌ها(نیت)، خودپایی و خودپالایی، اعتماد به نفس، مسئولیت‌پذیری، انعطاف، اخلاق حرفه‌ای، پشتکار، نظم و قانون‌مداری، صدق، صبر، عدالت‌خواهی و صلح‌جویی، حقیقت‌جویی و حق‌طلبی، حسن خلق، احسان و رافت، قناعت، استقامت و حیا، جمع‌گرایی و منتظر بودن و جهان‌اندیشی، ظلم‌ستیزی، جهادگری، شجاعت، ایثارگری، عزت نفس، انتخاب‌گری و آزادمنشی

۲- متناسب با اهداف یادگیری درس موردنظر، معلم پیش دانسته‌ها یا اطلاعات قبلی دانش‌آموزان را قبل از آغاز درس جدید، مورد سنجش قرار می‌دهد و به این طریق با تعیین نقطه عزیمت تدریس، اطلاعات جدید با اطلاعات قبلی دانش‌آموزان اتصال برقرار نموده و زمینه فهم و یادگیری بهتر را فراهم کند.

۳- متناسب با اهداف و محتوای درس، فرصت‌های متنوع یادگیری شناسایی و برای تدریس آماده شود (فرصت‌های متنوع واقعی و مجازی و ...).

۴- یک تدریس موثر و فعال با سنجش شروع می‌شود؛ با سنجش ادامه و خاتمه پیدا می‌کند. این درهم تنیدگی و همپوشانی سنجش با آموزش باعث می‌شود که وضعیت دانش‌آموزان در یادگیری و موفقیت معلم در آموزش مرتباً مورد توجه و بررسی قرار گرفته و با ارائه بازخورد و به کارگیری اطلاعات و یافته‌های

حاصل از این سنجش منجر به بهبود و اصلاح جریان یاددهی- یادگیری و همچنین تکمیل و تکامل مواد و شرایط آموزشی شود.

۵- منظور از رویکرد تلفیقی رویکردی است که در پی آن با ارایه سازماندهی خاص از آموزش، فرصت هایی را برای فراگیران فراهم سازد تا با اصول، روش ها و موضوعات متنوع در قلمروهای متعدد آشنا شوند. در این رویکرد یک موضوع مشخص از ابعاد متفاوت مورد بررسی قرار می گیرد. برای مثال موضوع «هوا» از جنبه های فیزیکی، شیمیایی، بهداشتی، ریاضی، اجتماعی می تواند بررسی و یاد گرفته شود. تلفیق میان موضوع های علوم انسانی، هنرهای ارتباط جمعی، علوم تجربی، ریاضیات، مطالعات اجتماعی، موسیقی و هنر به خوبی امکان پذیر است.

۶- حل مسئله فرآیندی است برای کشف و توالی و ترتیب صحیح راههایی که به یک هدف یا یک راه حل منتهی می شود. هنگامی که انسان با مسئله ای روبه رو می شود، باید بر موانع یا مشکلات موجود در رسیدن به هدفش غلبه یابد. وقتی یادگیرنده با موقعیتی روبه رو می شود که نمی تواند با استفاده از اطلاعات و مهارت هایی که در آن لحظه در اختیار دارد به آن موقعیت به سرعت پاسخ درست بدهد یا هنگامی که یادگیرنده هدفی دارد و هنوز راه رسیدن به آن را نیافته است، گفته می شود که با یک مسئله مواجه شده است. عنصر اساسی حل مسئله کاربست دانش ها و مهارت های قبلاً آموخته شده در موقعیت های تازه است. این روش موجب تقویت ژرف اندیشی، تفکر تحلیلی، تفکر انتقادی (نقد کننده)، خلاقیت، اعتماد و اطمینان به اتخاذ روش علمی می شود.

۷- براساس اهداف درس، فعالیت های خارج از کلاس دانش آموزان (متناسب با تفاوت های فردی و ... ) پیش بینی و مشخص گردد و در پایان تدریس به آن ها اعلام شود.

۸- در سنجش پایانی متناسب اهداف درسی، ابزارهای متناسبه کار گرفته شود. (آزمون ها، سنجش عملکرد، خودسنجی، مشاهدات و ...)

## ب: اجرای جشنواره نوآوری

۱- تیم های شرکت کننده در مدارس باید طرح های نوآورانه خود را در محیط واقعی آموزشی به مدت ۱۰ تا ۲۰ دقیقه اجرا و فیلمبرداری نمایند.

۲- سپس فیلم آموزشی و طراحی آموزشی که محصول مشترک فعالیت تیم ها می باشد به کارشناسی تکنولوژی و گروه های آموزشی مناطق ارسال نموده و مناطق بعد از جمع آوری کلیه آثار، آن ها را جهت داوری به استان ارسال نمایند.

۳- از آن جایی که داوری آثار بر اساس فیلم های ارسالی خواهد بود؛ لذا توجه به نکات زیر در تهیه و ارسال فیلم ها ضروری است:

۳-۱- رعایت اصول اخلاقی و مذهبی از جمله پوشش مناسب، احترام به دانش آموزان و ...  
۳-۲- قابل مشاهده بودن فعالیت ها و تعاملات معلم و دانش آموزان در فیلم (توجه به محل قرار گرفتن دوربین).

۳-۳- استفاده از میکروفون یقه ای (سیار و ...) جهت ضبط صدا و بالا بودن کیفیت صوتی فیلم.

۳-۴- عدم استفاده از تدوین، موسیقی، صداگذاری، میکس، افکت، تیتراژ و هر موردی که فیلم را غیرواقعی نمایش دهد.

- ۳-۵- ضبط فیلم با فرمت DV-AVI یا MPEG۴ یا MOV بر روی لوح فشرده .
- ۳-۶- درج نام استان و منطقه بر روی لوح فشرده .
- ۳-۷- درج مشخصات کامل اعضای تیم (نام و نام خانوادگی، کد پرسنلی و محور جشنواره) بر روی لوح فشرده.
- ۳-۸- یکسان بودن نام و نام خانوادگی، کد پرسنلی و محور تعیین شده بر روی برگه طراحی آموزشی و لوح فشرده .
- ۴- به منظور بهره برداری همکاران، فیلم‌های گردآوری شده در بانک اطلاعاتی تدریس دوره‌ی اول متوسطه نگهداری خواهد شد.
- \*توجه:** داوری فیلم‌های با کیفیت پایین در صدا و تصویر به جهت غیرقابل ارزیابی بودن از دور داوری حذف خواهند شد.

### **ج: داوری آثار**

- آثار ارسالی در استان با توجه به نمون برگ‌های ارزیابی بررسی گردیده و از هر محور یک اثر برگزیده به دبیرخانه جشنواره در ستاد ارسال گردد.
- تیم‌های داوری ترکیبی از افراد مجرب و خبره، در دو بخش تخصصی دروس و محورهای جشنواره، آثار را داوری خواهند کرد.
- نمون برگ‌های ارزیابی از طریق سایت [gam1.medu.ir](http://gam1.medu.ir) متعاقباً ارسال می‌گردد.

### **د: ساز و کارهای تشویقی**

- بهترین آثار در مجلات آموزشی معرفی می‌شوند.
- بهترین آثار از مقام عالی وزارت یا معاون وزیر تقدیرنامه و هدایای نفیسی دریافت خواهند کرد.
- بهترین آثار در پایگاه اطلاع رسانی معاونت آموزش متوسطه و سازمان پژوهش و برنامه ریزی معرفی خواهند شد.
- برای کلیه شرکت کنندگان، گواهی شرکت در جشنواره صادر می‌شود.

### **ه: محل تأمین منابع**

اعتبارات این جشنواره از محل اعتبارات معاون آموزش متوسطه و اعتبارات استانی تأمین می‌شود.



## "تقویم اجرایی جشنواره نوآوری در فرایند آموزش و یادگیری سال تحصیلی ۹۸-۹۷"

ردیف	اقدامات																															
	آذر				دی				بهمن				اسفند				فروردین				اردیبهشت				خرداد				تیر			
	۱	۲	۳	۴	۱	۲	۳	۴	۱	۲	۳	۴	۱	۲	۳	۴	۱	۲	۳	۴	۱	۲	۳	۴	۱	۲	۳	۴	۱	۲	۳	۴
۱				*			*	*																								
۲							*	*			*	*																				
۳							*	*			*	*																				
۴							*	*			*	*																				
۵							*	*			*	*																				
۶							*	*			*	*																				
۷							*	*			*	*																				
۸							*	*			*	*																				
۹							*	*			*	*																				
۱۰							*	*			*	*																				
۱۱							*	*			*	*																				
۱۲							*	*			*	*																				
۱۳							*	*			*	*																				
۱۴							*	*			*	*																				
۱۵							*	*			*	*																				
۱۶							*	*			*	*																				
۱۷							*	*			*	*																				
۱۸							*	*			*	*																				
۱۹							*	*			*	*																				
۲۰			*	*			*	*			*	*																				
۲۱																																

مرداد یا  
شهریورماه ۹۸

